

מסורת הש"ס

(א) ז"ל והמנן, (ב) לעיל י"א, (ג) נעליל י"א, (ד) [ומספ' פייח], (ה) [ומספ' פייח], (ו) נבצר אלפס איהא רבי ממזר ורי ור"א נבצלל המלור ויבנלחמות. אכל נבצלא"ש א"י ר' יהודה ממזר ורי"א, (ז) נפי חוס' ע"ז נע. ד"ה המספרי, (ח) [ומספ' פייח], (ט) ז"מ ע"ה, (י) נבצ"א, נגלחוס, (יא) ויגלחוס במספריס לכל' רש"י, (יב) נבצ"א: אלס על שס משה"ס, (יג) נוע"ע תוספות ע"ז ג. ד"ה הי"ג, (יד) נבצ"א.

תורה אור השלם

1 א תפנו אל האלילים ואלהי מספדה לא תעשו כלם אני ה' אלהיכם. ויקרא ט ד

הגרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל מי וכו' קאמר הסד' ואח"כ מ"ה למ"ד שמא יקרא חיישינן ואפ"י גבוה: (ב) תוב' ד"ה נעלס וכו' דרי אחא ויבנ ע"ל דין: (ג) נעלס וכו' אלא נבצלא אכוסל וסא לא מני למזמר דלפני ר' אחא ורבנן בחייק מייחא ונבזר: נבצלא: (ד) בא"ד וקסא קתא לפי ו' דה"ל למזמר דכ"ע אבבי ורב ביבי ליה דהו דרבה ונבזר: (ה) ד"ה ודיוקנא וי' אכל לשם נרי: (ו) נ"ה ורי שחירו להשלים וכדנני ה"ל אף:

גליון הש"ס

גב' אין רואין במראה בשבת. ע"י ע"ז כט ע"א תוס' ד"ה המספרי: שם כתב המחלף תחת הצורה. ע"י לעיל דף קנז ע"ב תוס' ד"ה וכו' ששטרי:

רבינו חננאל

ואמרין מן הכתב מ"ט לא, רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק, אבבי אמר גזירה שמא יקרא בשטרי הדיעות. ופירשו כיה שיראה אדם קורא כמה אורחים צריך להביא והמה פפריות אצלו, ר' אחא אמר מותר לקרוא בשטרי הדיעות. מאי בינייהו, דכתיב אכותל במקום גבוה שאינו יכול למחוק, רב ביבי כפי האי דיוקנא שרי ואבבי אסר. ואקשינן על רב ביבי והתנן לא יקרא גבוה, נזיר, ואמר רבה אפילו באור ב' קומות או ב' מדרעות ואפילו שררה הרים על ע"כ זה לא יקרא. והא ע"א דליבא למיחש ואלא שמא יטה, ואפילו גבוה כמה אמר רבה חיישנן ואסור. ודילקא כרבא, כתנאי, הליכתא כרבא דסתם מתניין כותיה, ואלא חיישינן אמחלוקות כדבריהם. והדרנן להביא טעם אחר לומר כי אינם חלוקים אלא אם הוא הכתב בכותל נמוך שמגעת לה יכולת למחוק, ולרב ביבי אסור טעמיה ולאבי שרי דכותל בשטר לא מייחלף, ואקשינן על אבבי וליחוש שמא ימחוק הואיל והכותל נמוך הוא, וגם זה טעם נדחה. ואיתני לאוקמה פלוגתיהו בכתב דחייא אטבאלא ופסקי, וגם זה נדחה. וחזרתי על הטעם הראשון דכותב אכותל ומידלי, לרב ביבי מותר ולאבי אסור. וזה שמרשינו

גב' מ"ט. אכל לא מן הכתב: **שמא ימחוק**. מן האורחין. שיראה שלא הכין להם כל זרעם וימחרטו שומן יותר מן הראוי וימחוק מן הכתב כדי שלא יקראם השמש: כל הני שמא יקרא נשטרי הדיעות של מקח וממכר קאלמר (א): **דכסב**. מניינא אכותל דזיו: **ומידלי**. שאינו מגיע לשם למחוק: **(אפילו גבוה**. שאינו מגיע לשם למחוק): **אפילו גבוה**. שאינו מגיע שם להטות הנר **אסור** דהואיל ונמוך אסור גבוה נמי אסור שלא מחלוק: **ומיפסי**. שנמוך ויכול להגיע שם ולמחוק: **ונמ"ד שמא יקרא**. היכא דליכא למיחש לשמא יקרא ליחוש לשמא ימחוק: **דחייק**. נסכין נמוך העץ נבצלא שאין נוחה למחוק ואדהכי מדכר וליכא למיחש למחוק: **גודא**. כותל: **פינקס**. עשין לוחות של קומריס^(א): **כמה פנינים וכמה נחוץ**. את מי ומי אושיז בפניס נמקוס המכונד ואת מי ומי אושיז נחוץ שאינם כל כך פסוין: **אכל לא מכסב שעל גבי טבנא ופינקס**. גודא נשטרא לא מייחלף אכל טבנא ופינקס מייחלף: **[נדכסיס מיכסב**. כתב של דין: **אלא נעלס דכסב אכוסל ומידלי**. שאינו יכול למחוק ולשמא יקרא לא חיישין גודא נשטרא לא מייחלף. ודקשיא לך דלע"ג דמידלי ליתמיס דרצנה דלחמר גבי נר אפילו י' בתים: **דרצנה תנאי היא**. דליכא דחייס אכלא מחלוק דאסור שצט דרצנן ואיכא דמפלגי: **ליחוש לשמא ימחוק**. דהא ר' אחא כותל דוקא נקט ואי מתמי מה לי כותל מה לי אגרת: **אין רואין במראה**. מירואי"ר. לפי שהרואה במראה אינו רצין אלא לתקן שערות ראשו וקטנו הלך חיישי שמא יראה נימין המדולדלות שאין שוות עם שאר השער (א) ויגלחן: **ואדהכי והכי**. שילך להציא מער או מספרים: **מדכר**. שהוא שצט: **אל מסכס**. שאינו רצין להציא מספרים שהוא ענמה מגלגלת השער: **כסב המהלך פתח הכורה ופתח הדיוקנאות**. כגון בני אדם המציינים ככותל חיות משונות או דיוקנות של צני אדם על משה"ס כגון מלמחת דוד וגלית וכותצין מחמתה זו כורת חיה פלוגית וזו דיוקנית פלוגי ופלוגית: **אסור לקרוע בשצט**. שמא יקרא נשטרי הדיעות: **אל מדעתכס**. אל אשר אתם עושים מדעת לצדכס וחלל שלכס. **אלילים לשון חללים: עם בניו ובני ציוס אין עם אחר לא**. מללא מנא ונפיק על המנות: **משום לוויין ופורעין**. דגזור צהו רצנן שמא יכתוב: **המקפידין**. שאין מוחלים ומוותרין על לזה:

וכדנרי

שמואל (ט) דאמר רב יהודה אמר שמואל (י) בני חבורה המקפידין זה על זה עוברין משום מדרה ומשום משקל ומשום מנין ומשום לוויין ופורעין ביו"ט וכדנרי

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קמט.

ול"מ"ד שמא ימחוק ליחוש שמא יקרא. ולא מסיק אלעמיה גודא נשטרא לא מייחלף: **בשטרי הדיעות**. פי' כקונט' של מקח וממכר ולעיל צפרק כל כתבי (דף קנז: וסס) פירש איגרות השלוות למנא חפץ: **אלא איבא בינייהו דכתיב אכותל ומתתאי**. ולא ידענא אמאי נקט מתתאי כיון דס"ד דכ"ע אית לכו דרצנה: **אילימא** דכתיב מיכתב מ"ש הכא מ"ש הכא. פירוש תרוייהו יאה אסור שמא ימחוק:

לעולם דכתב אכותל ומידלי ודקשיא לך דרבה דרבה תנאי היא. לפירוש הקונטרס ז"ל דהשתא דמוקי לה דכתיב אכותל ומידלי למ"ד שמא ימחוק איכא דאית ליה דרצנה ונמ"ד שמא יקרא לית ליה דרצנה והשתא מיצנעא לן למימר דדדצנה פליגי תנאי כי היכי דפליגי אמוראי דהכא וצרייתא קמייחא מיתוקמא שפיר דכתיב מכתב אכותל ומידלי דכולהו אמוראי גודא נשטרא לא מייחלף וקשה לפירוש זה דהשתא לא הוה פלוגמיהו כדהוה מוקמת לא מעיקרא למאן דלחמר שמא ימחוק לא חיישין למאן דלחמר שמא יקרא חיישי' והי"ר פורת פירש דאצ"י ורב ציצי תרוייהו לית לכו דרצנה דפליגי כצכת אכותל ומידלי למאן דלחמר שמא ימחוק לא חיישין כיון דמידלי וליא לן דרצנה אשמא יקרא נמי לא חייס קסבר גודא נשטרא לא מייחלף ולמ"ד שמא יקרא חייס דקסבר גודא נשטרא מייחלף^(א) ואצ"י לא הוה מוקי פלוגמיהו דרצני אחא ורבנן (א) כרצה דא"כ ר' אחא ע"כ לית ליה דאצ"י דשרי בכותל אלמא קסבר גודא נשטרא לא מייחלף וא"כ כמאן קאצ"י ליה דלפילו רצנן לא פליגי עליה דר' אחא אלא משום דאית לכו דרצנה וגזרינן שמא ימחוק אלא הוה מפרש אצ"י דכ"ע לית לכו דרצנה ולא חיישין לשמא ימחוק צמידלי ונבזלא נשטרא מייחלף פליגי^(ב) והא דקאלמר ש"מ דרצנה תנאי היא הו"מ למימר ודאי לכ"ע לית לכו דרצנה דמפרש לאצ"י אלא ללא מני למוכח הא צדיאז והכי קאלמר דתנאי לא מני וליכא לאקשוי לרצנה^(ג) והא לא מני למימר דפליגי (א) צחייק מייחק רצני אחא ורבנן ונבזלא נשטרא מייחלף פליגי אכל כ"ע אית לכו דרצנה משום צצנאז הוא כיון דחייק ואיתא נמי ככותל פישטא צצנאז לא הוה אמרי רצנן גודא נשטרא מייחלף וארין לאוקמא השתא צרייתא דלעיל^(ד) דחייק מייחק למאן דסבר גודא נשטרא מייחלף^(ה) וקשה קתא לפירוש זה דה"ל למימר דכ"ע (א) לית לכו דרצנה ואצ"י ורצ' **נדיוקנא** עצמה אף בחול אסור.

לפירוש תחת הצורה של תחת דיוקני. פי' דיוקני צורת אדם, והכתב שתחתיו אסור לקרועו בשבת ולא גזרי משוריי הדיעות דאסור בשבת. דיוקני עצמה אסורה אפילו בחול כטעמיה. מפסי **אדם עם בניו ועם כו'**. פי' מפסי אדם, מלשון פוסח הכהא דאמרי מי מפסי, וכמו שאמרו על השכר (י"ח פסחים ק) מיסורו ומפסי. בניו ובני ביתו אין אחריהם לא. (משמ') [משום] דר' יהודה אמר שמואל דאסור בני חבורה המקפידין זה על זה, שפי' שמקדיקין זה על זה, שאומר אחד (כ"א: אדם) לחבירו המנה שלף שלקחנהו גרולה תן לי אני כמותה והוא שוקלה בידו. ואם היה דג אומר לו לקחת דג או כדומה לו שהוא ארוך ורזה צריך לתת לו שטרות ורת דגים, (כ"א: צריך לתת לו מרת דגים), או קשיאין ואי אכילי דכדומה להן, ואם היו אגוזים ושקיעו ורוממה להן (ואומר) [נאמן] לקחת עשרים [אגוזים], ואם גאן אקח עשרים]. או אומר לו בעת (ששילט) החמץ עד ששקול המנה ועד שאמרוד אורך הדגים והקישוראים ואמנה הביצים והאגוזים והשקדים שאתה נוטל שאטול גם [אני] במשקלם וכדמרת וכמניינם,

עין משפט
נר מצוה
יד א ב ג מ"י פכ"ג מהלכות שבת הל"ט סמג לאון סה טור שריע אר"ח סימן סז סעיף יב: ב"ד ד מ"י פכ"ג מהל' שבת הל"ט ד סמג סס טור שריע אר"ח סימן סז סעיף יב: פ"ד מ"י פכ"ג מהלכות ע"ז הלכס ד סמג לאון ד טור שריע י"ד ס' קמב סעיף טו:

יד ח מ"י פכ"ג מהלכות ע"ז הלכס י סמג לאון ד ס' נאליס הפוסקים השמיטו מטעם ש' הכ"י נא"רס סוף ס' תקי"ז:

לעני רש"י

מיראד"ר [מירידיו"ר]. מראה.

מוסף רש"י

לא יקרא לאור הנר. כספרי, שמא יזה הנר להניא ע"ה הפסלה שדילק יפה ומנאל מעציר בשבת (לע"י יא). אפילו גבוה. דלמא למחשך להטיע, דכיון דנזול לא פולג למילמחיה (לע"י יב). בני חבורה. הלכות נדקדך לו וישנין צניא אחד איס נסעדות עמו, המקפידים זה על זה. שאין מחלוק על דבר מועט ששקראו לעלות או אלא זה נמדה שמשקל ונמנן (כ"ב טה). עוברין. צצנמות יומס טוים (טס). ומשום דלויין ופורעין, דמנן (לעיל קמח). ונכלל שאל ואמר לו הליני, והסם מפרש טעמא שמא יכמוס (כ"ב טס).

מוסף תוספות

א. אבל לשמא ימחוק ליכא, דאבבי נמי לית לי' דרבנן. רש"י ב. ודתיק' אסרן לקרוע הכתב שעי"ג הכולל משום גזירה דשמוא יקרא בשטרי הדיעות, דס"ל דגודא בשטרא מייחלף ובדאבבי, ורב אחא מותר. דס"ל דגודא בשטרא לא מייחלף וכדבר ביבי. מי הי"ן. ג. דרבנן] מוקי לפלוגתיהו בהכין. רש"י. ד. דקנין יומתו אדם את אורחיו כמה בפניס וכמה בחורן מכתב שעי"ג הכולל, דאלמא גודא בשטרא לא מייחלף. רש"י. ה. דבאוקי' לה מייקרא, וכבי אף ודאי לא מייחלף דלא דמי לשטרי כלל, אבל כי כתבי מייכתב, דרמי לה קצת דהיא מייכתב והיא מייכתב, כמאן ככתב מייחלף. רש"י. ו. תוס' ה"ל"ש איתא: דבעשריה. ז. א"ע"פ שלא עבדה עדיין. מוס' ה"ל"ש. ח. [ו]איתו מחלל לו המותר, והוי רבית. אי נמי, אם לא היו מקפידים היה נוטל דמים אם הוקרן כפי שהיה שוה בשעת הולאה, אבל המקפידין אינם רוצים לקבל דמים אלא ככר. מוס' ה"ל"ש.

רבינו חננאל (המשך)

מה מראה של מכתב אסור מפני שאדם ששוי להשרי בה נימין המדולדלות. ור' שמתיר אומר כיון שהיא גבוהה לא גזרינן, ותיק סבר גזרינן. מ"ח כתב של

(א) כלפורה לפי ג' היה ז"ל לסיק דר' אחא כפי חאלי דגירסתו היה להפך ומתחלה נתקם בטעות וז"ל. (ב) לפענו שם בגמ' איהא משום ממחק וז"ל.